

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна)

«Поведінка та функції організму тварин»

Розробник:

Ганна ОМЕЛЬЧЕНКО, завідувачка кафедри нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин, кандидат ветеринарних наук, доцент

Полтава 2023 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробників

Назва навчальної дисципліни	Поведінка і функції організму тварин
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	в (міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна)
Назва структурного підрозділу	Кафедра нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	Викладач: Омельченко Ганна, завідувачка кафедри нормальної і патологічної анатомії, кандидат ветеринарних наук, доцент Контакти: ауд. 20 (навчальний корпус № 1), e-mail: anna.omelchenko@pdaa.edu.ua , телефон: +380991947882, сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/omelchenko-gannaoleksiyivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень Другий (магістерський) рівень для галузі знань 21 Ветеринарна медицина
Спеціальність Освітня програма	Всі спеціальності
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання з біології та хімії

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: набуття та формування у здобувачів вищої освіти теоретичних і практичних знань щодо поведінки і функцій організму різних тварин.

Основні завдання навчальної дисципліни: вивчення особливостей поведінки і функцій організму різних тварин, вміння створити оптимальні умови

для їх життєдіяльності, вірно підібрати раціон, робити висновки про стан організму.

Компетентності: загальні

ЗК 1. Вміння виявляти, ставити, вирішувати професійні та життєві проблеми на основі етико-естетичних міркувань (мотивів).

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, вміння виявляти, формулювати та вирішувати проблеми.

ЗК 3. Здатність до практичного застосування знань та оволодіння сучасними знаннями.

ЗК 4. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях, виявляти, ставити та вирішувати завдання у сфері професійної діяльності.

Результати навчання:

РН 1. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

РН 2. Застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Номери і назви тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
л.		практ.	с.р.	
Тема 1. Етологія великої рогатої худоби.	11	2	2	7
Тема 2. Етологія птиці.	11	2	2	7
Тема 3. Етологія свиней.	11	2	2	7
Тема 4. Етологія коней.	11	2	2	7
Тема 5. Етологія овець.	11	2	2	7
Тема 6. Етологія дрібних тварин.	11	2	2	7
Тема 7. Етологія риб.	12	2	1	9
Тема 8. Етологія бджіл.	12	2	1	9
Усього годин	90	16	14	60

Оцінювання результатів навчання

Форми контролю результатів навчання

Результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	опитування	виконання завдань практичної роботи	виконання завдань самостійної роботи	колоквіум (контрольне опитування)	
<i>Залік (3 семестр)</i>					
РН 1.	10	10	10	20	50
РН 2.	10	10	10	20	50
Разом	20	20	20	40	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи студентів				Разом
	опитування	Виконання завдань практичної роботи	Виконання завдань самостійної роботи	Колоквіум контрольне опитування)	
Тема 1. Етологія великої рогатої худоби.	2	2	2	5	14
Тема 2. Етологія птиці.	2	2	2	5	11
Тема 3. Етологія свиней.	2	2	2	5	14
Тема 4. Етологія коней.	2	2	2	5	14
Тема 5. Етологія овець.	3	3	3	5	14
Тема 6. Етологія дрібних тварин.	3	3	3	5	11
Тема 7. Етологія риб.	3	3	3	5	11
Тема 8. Етологія бджіл.	3	3	3	5	11
Разом	20	20	20	40	100

Залік (3 семестр)

Поточний контроль:

▪ **опитування тем 1-4 (0-2);**

Бали	Здатність здобувача вищої освіти
0	ЗВО не відповів на питання з теми лекції
1	ЗВО опанував матеріал лекції частково та відповів не на всі питання, не умів здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції, не застосовував знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності.
2	ЗВО опанував матеріал лекції в повному обсязі та відповів на всі питання, умів здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції, застосовував знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності.

▪ **опитування тем 5-8 (0-3);**

Бали	Здатність здобувача вищої освіти
0	ЗВО не відповів на питання з теми лекції
1	ЗВО опанував матеріал лекції на 50 % та не відповів на питання, не умів здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції, не застосовував знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності.
2	ЗВО опанував матеріал лекції на 75 % та відповів не на всі питання, не умів здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції, не застосовував знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності.
3	ЗВО опанував матеріал лекції в повному обсязі та відповів на всі питання, умів здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції, застосовував знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності.

▪ **виконання завдань практичної роботи тем 1-4 (0-2);**

Бали	Здатність здобувача вищої освіти
0	ЗВО не був присутній на практичному занятті.
1	ЗВО повністю виконав завдання практичного заняття, але не надав відповіді при захисті роботи.
2	ЗВО повністю виконав завдання практичного заняття та повністю надав відповіді при захисті роботи, умів здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції, застосовував знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності.

▪ **виконання завдань практичної роботи тем 5-8 (0-3);**

Бали	Здатність здобувача вищої освіти
0	ЗВО не був присутній на практичному занятті.
1	ЗВО не повністю виконав завдання практичного заняття.
2	ЗВО повністю виконав завдання практичного заняття, але не надав відповіді при захисті роботи.

3	ЗВО повністю виконав завдання практичного заняття та повністю надав відповіді при захисті роботи, умів здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції, застосовував знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності.
---	---

▪ **виконання завдань самостійної роботи тем 1-4 (0-2);**

Бали	Здатність здобувача вищої освіти
0	ЗВО не виконав самостійної роботи.
1	ЗВО повністю виконав завдання самостійної роботи, але не надав відповіді при захисті.
2	ЗВО повністю виконав завдання самостійної роботи та повністю надав відповіді при захисті роботи, умів здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції, застосовував знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності.

▪ **виконання завдань самостійної роботи тем 5-8 (0-3);**

Бали	Здатність здобувача вищої освіти
0	ЗВО не виконав самостійної роботи.
1	ЗВО виконав 50% завдання самостійної роботи.
2	ЗВО повністю виконав завдання самостійної роботи, але не надав відповіді при захисті.
3	ЗВО повністю виконав завдання самостійної роботи та повністю надав відповіді при захисті роботи, умів здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції, застосовував знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності.

▪ **колоквіум (контрольне опитування) (0-5);**

Бали	Здатність здобувача вищої освіти
0	у відповіді ЗВО відповідь на питання взагалі відсутня.
1	у відповіді ЗВО питання не розкриті, є значні помилки та окремі положення трактуються не вірно.
2	у відповіді ЗВО питання не розкриті, є значні помилки але окремі положення трактуються вірно.
3	у відповіді ЗВО не повністю розкриті питання, є деякі невідповідності.
4	у відповіді ЗВО є невідповідності, але в загалом питання розкриті.
5	здобувач вищої освіти повністю розкрив питання та надав ґрунтовну відповідь, умів здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції, застосовував знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 90. Кількість кредитів – 3,0 Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Викладання навчальної дисципліни «Поведінка і функції організму тварин» здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті».

Навчальна дисципліна "Поведінка і функції організму тварин" всіх спеціальностей вивчається у третьому семестрі другого року навчання і виступає як один із найбільш важливих загальних предметів професійнонаукової підготовки здобувачів наукового ступеня магістра, який закладає підвалини самостійної дослідницької роботи, надаючи змогу поєднати загальне світооглядне знання з компетентностями в галузі конкретної фундаментальної чи прикладної дисципліни в науково-дослідній практиці, осмислити предмет та специфіку науки як способу об'єктивного пізнання світу загалом та конкретної галузі зокрема, зрозуміти необхідні етапи науково-дослідної роботи: від формулювання проблеми та пошуку необхідної інформації до організації та оформлення результатів проведеного дослідження.

Дисципліна включає лекції та практичні заняття. Під час читання лекції доцент науково обґрунтовує, послідовно і систематизовано викладає певні наукові проблеми теми навчального предмету, ілюструє за необхідністю наочно. Лекція завжди слугує підґрунтям для поглиблення і систематизації знань, які набуваються в процесі навчальної роботи. На практичному занятті викладач організовує детальний розгляд теоретичних питань теми і формує їх бачення щодо практичного застосування у майбутній фаховій науковій діяльності. Для проведення практичних занять колективом кафедри створено методичні розробки для викладачів і методичні вказівки для здобувачів наукового ступеня магістра щодо підготовки і роботи на занятті.

Самостійна позааудиторна робота при вивченні навчальної дисципліни «Поведінка і функції організму тварин» полягає у підготовці до аудиторних занять, що є основним способом оволодіння навчальним матеріалом. Засвоєння тем контролюється на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей шляхом усного опитування на основі вирішення конкретних прикладних задач. Відвідування аудиторних занять є обов'язковим, пропущені заняття підлягають відпрацюванню. Процедура відпрацювання залежить від причин пропуску – поважна чи неповажна.

Підтвердженням поважної причини служить: довідка видана лікарем; якщо здобувач не пред'являє даних документів, то причина пропуску вважається неповажною. Для відпрацювання лекції здобувач зобов'язаний представити лектору:

- якщо лекція пропущена з поважної причини – конспект лекції, написаний на підставі плану пропущеного лекційного заняття;

- якщо лекція пропущена з неповажної причини – конспект лекції з обов'язковим опитуванням.

Відпрацювання пропущених практичних занять:

- з поважної причини заняття мають бути відпрацьовані упродовж 1 місяця в індивідуальному порядку з наданням відповідної довідки.
- з неповажної причини повинні бути відпрацьовані впродовж 2 тижнів.

Відпрацювання відбуваються на кафедрі згідно графіку шляхом усного опитування із пропущеної теми. При вивченні навчальної дисципліни "Поведінка і функції організму тварин» передбачено використання дистанційних технологій.

Здобувач повинен уникати будь-яких порушень академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачем передбачає: - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства;
- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше публікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- обман – надання завідомо неправдивої інформації що до власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу.

Під час перебування на кафедрі здобувачі повинні:

- дотримуватись правил внутрішнього розпорядку, протипожежної безпеки та техніки безпеки;

- дотримуватись ділового стилю одягу спеціаліста-професіонала, предмети одягу повинні бути чистими та випрасуваними;
- підтримувати порядок в аудиторіях та навчальних приміщеннях;
- дбайливо та охайно ставитись до майна (меблів, обладнання, технічного оснащення);
- не виносити без дозволу речі та обладнання з навчальних кімнат кафедри, а в разі умисного пошкодження – компенсувати їх вартість в порядку, визначеному чинним законодавством;
- не допускати протиправних дій, аморальних вчинків.

Здобувачу забороняється:

- порушувати графік навчального процесу і допускати невиконання навчального плану та індивідуального навчального плану без поважних причин;
- запізнюватися та пропускати заняття без поважних причин;
- протягом заняття виходити з аудиторії без дозволу викладача;
- користуватись під час занять мобільним телефоном і іншими засобами зв'язку та отримання інформації без дозволу викладача;
- займатись сторонньою діяльністю, відволікати інших здобувачів та заважати викладачу;
- використовувати медичну форму та окремі її елементи, що не відповідають санітарно-гігієнічним вимогам;
- у приміщеннях корпусу і прилеглий території заборонено палити;
- вчиняти аморальні дії, які принижують людську гідність, вживати ненормативну лексику;
- вчиняти протиправні дії та здійснювати будь-які дії, що можуть створити умови, небезпечні для здоров'я та/або життя оточуючих.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни.

Робоча навчальна програма, презентації.

Рекомендовані джерела інформації Основні

1. Етологічні особливості формування продуктивності тварин. *Сучасне тваринництво*. 2017. <http://agro-business.com.ua/agro/suchasnetvarynnytstvo/item/8137-etolohichni-osoblyvosti-formuvannia-produktyvnostitvaryn.html>
2. Іванов В. О., Волощук В. М. Біологія свиней: навч. посіб. 2-ге вид. випр. і допов. Полтава:ТОВ “Фірма “Техсервіс”, 2013. 384 с.
3. Імунний статус, способи оцінки і методи корекції у телят раннього віку: монографія / О. І. Віщур, Б. В. Гутий та ін. Львів: Сполом, 2015. 183 с.

4. Мазуркевич А. Й., Трокоз В. О., Карповський В. І. Фізіологія сільськогосподарських тварин: практикум. Київ : Центр навч. л-ри, 2020. 240 с.
5. Науменко В., Дячинський А., Демченко В. Фізіологія сільськогосподарських тварин: у 2 т. підручник та практикум. Вид.: Центр навчальної літератури, 2019. 832 с.
6. Ніколаєвич В.І. Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин. Вид-во: Аграрна освіта, 2014. 511 с.
7. Фізіологія сільськогосподарських тварин: практикум. /Науменко В. В., Дячинський А. С., Демченко В. Ю., Дерев'янку І. Д. Київ: Центр учбов. лри, 2015. 240 с.
8. Фізіологія сільськогосподарських тварин: підручник. Вид. 2-ге, переробл. і допов. /за ред. Науменко В. В., Дячинський А. С. Демченко В. Ю., Дерев'янку І. Київ: Центр учбов. л-ри, 2021. 568 с.
9. Фізіологія тварин: підручник / А. Й. Мазуркевич та ін.; за ред. А. Й. Мазуркевича і В. І. Карповського. Вінниця: Нова Книга, 2010. 424 с.
10. Фізіологія та патологія розмноження великої рогатої худоби: навч. посіб. / Г. Калиновський, В. Яблонський та ін. Житомир: Полісся. 2011. 464 с.
11. Фізіологія та патологія розмноження дрібних тварин: навч. посіб. / А. В. Березовський, М. І. Харенко, С. П. Хомин. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Житомир: Полісся, 2017. 392 с.
12. Фізіологія та патологія розмноження коней: навч. посіб. / А. В. Березовський, М. І. Харенко, Д. В. Подвалюк та ін. Київ. 2014. 439 с.

Допоміжні

1. Доценко В.В. Зоопсихологія та порівняльна психологія: навч. посібник Х.: ХНУВС, 2011. 254 с.
https://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6568/Zoopsykholohii_a_navchalnyi%20posibnyk_Dotsenko%20V_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Ільєнко М.М., Савелюк Н.М. Зоопсихологія з елементами порівняльної психології: навч. Посібник Київ: Ліра-К, 2017. 207 с.
<https://lirak.com.ua/preview/12244.pdf>
3. Козій В. І. Добробут тварин (історичні, наукові та нормативні аспекти): навч. посіб. / В. І. Козій. Біла Церква, 2012. 320 с.
4. Москалець В. П. Зоопсихологія і порівняльна психологія [текст]: підручник К. : «Центр учбової літератури», 2014. 200 с.
<https://lirak.com.ua/preview/12694.pdf>
5. Севериновська О. В. Етологія (основи поведінки тварин): підручник для вищих навчальних закладів / О. В. Севериновська, О. Є. Пахомов, В. К. Рибальченко. Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2010. 292 с.

https://www.zoology.dp.ua/wp-content/downloads/pahomov/PA_10_04.pdf

6. Омельченко Г.О., Шербак В.І., Шерстюк Л.М. Використання альтернативних методів дослідження при викладанні дисциплін «Анатомія сільськогосподарських тварин» та «Фізіологія сільськогосподарських тварин» /Матеріали 47-ї науково-методичної конференції викладачів і аспірантів Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 15-16 березня 2016 року). – Полтава: РВВ ПДАА, 2016. – 55-57 с.

7. Омельченко Г.О. Праця як подвиг (до дня народження академіка О.В.Квасницького) /Матеріали науково-практичної конференції професорськовикладацького складу за підсумками науково-практичних досліджень у 2015 році Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 18-19 травня 2016 року). – Полтава: РВВ ПДАА, 2016. С. 157-159.

8. Омельченко Г.О., Шерстюк Л.М., Шербак В.І. Концепція «3 R» у викладанні дисципліни «Фізіологія сільськогосподарських тварин» / Матеріали 48-ї науково-методичної конференції викладачів і аспірантів Полтавської державної аграрної академії «Науково-методичні основи компетентнісного підходу до підготовки здобувачів вищої освіти» (м. Полтава, 15-16 лютого 2017 року). – Полтава: РВВ ПДАА, 2017. – С. 75-78.

9. Яцина О. Ф. Зоопсихологія / Навчально-методичний посібник, Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2010. 144 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. <http://www.nspca.co.za/news/vet-ethics-and-animal-suffering>
2. <http://plato.stanford.edu/entries/moral-animal/>
3. http://en.wikipedia.org/wiki/Veterinary_ethics
4. <http://www.pinterest.com/almondine/vet-ethics-resources/>
5. <https://www.avma.org/KB/Policies/Pages/Principles-of-Veterinary-MedicalEthics-of-the-AVMA>
6. <http://www.unep.org> – Програма ООН з навколишнього середовища.
7. <http://www.eco-forum.org> – Сайт Європейського екофоруму;

